

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۰۵/۳۱

نویده خوشبو

ولسمشری مانی ولی او د څه لپاره تورنه شوه؟

څو ورځې وړاندې مې د خورشید ټلويزون په يوه سياسي بحث کې د سياسي چارو کار پوه وحيد الله 'غازي خېل' خبرې خوبې نه شوي، پوښتنه يوه، او ځواب له وړاندې تمرين شوي خبرې. هغه په لوړو پوستونو کې د مېرمنو په گمارني بې منطقه نيوکې کولې او ويل يې: "د ملي دفاع وزات د مسلکي معيبي په توگه له يو دېرش کلني پېغلي به په عمر او رتبو مشر مامورين څه ډول اطاعت کوي، دا گمارنه د فساد ښکاروندي کوي، فذافي هم ځان په ښځو ساته، حالت يې څنگه شو؟! دغې جلی ته به يو جنرال او ډگروال څنگه سلامي وهي؟ او بايد د تخنيکي او مسلکي برخو مشرۍ ښځو ته ونه سپارل شي، د ښځو وزارت او د سري

مياشت رياست بسنه کوي. غازي خېل صاحب له ډېرو کلونو پېژنم په شمشاد او بيا په طلوع نيوز کې به راسره د سياسي بحثونو ملېمه و، استدلال به يې راته تر ډېره سم ښکارېده، خو دا څرگندونې يې له جنسيتي تبعيضه ډکې، ماشومانه او عقده يې وېرېښې، ما گومان نه کاوه چې غازي خېل صاحب به داسې وروسته پاتې فکر ولري. په لوړو پوستونو کې د ښځو د گمارني پر سر مې اندېښنې پيدا شوې، ويل مې ښايي دا گمارني د منفي تبليغاتو ښه پلمه وگرځي، او همداسې شول! دوه ورځې وروسته د همدې ټلويزون په يوې بلې سياسي خپرونې کې يو رتل شوي داسې

نجسې خبرې وکړې چې زه يې په اورېدو وشرمېدم.

د اتمر پخواني کارکوونکي او اوسني ملگري جنرال حبيب 'احمدزي' د عاملينو له ښودلو پرته په يو لوی آدرس تورونه ولگول. دغو څرگندونو ډېره په تکليف کړم، په ټولنيزو رسنيو کې د هيواد والو له غبرگونونو راته معلومه شوه، چې د هغه له څرگندونو ډېری هيواد وال په عذاب شوي دي او ډېر نور غوليدلي او شکمن شوي دي. تاسې په جريان کې يې چې په افغانستان کې د سياسي موخو لپاره تل د ښځو له نومه استفاده شوي ده، او له امله يې پاچاهۍ او حکومتونه نرېدلي دي. ټاکل شوېده د روان کال تلې مياشت کې د افغانستان ولسمشرۍ ټاکنې تر سره شي، د ولسمشر غني او محمد حنيف اتمر انتخاباتي ټکټونه تر نورو ډېر جنجالي او مخکښ بلل کيږي، دواړه ډلې پر يو بل نيوکې کوي، کنايي او کتري وايي. د اتمر ډلې له خوا په ولسمشر غني د زور واکي او د واک د انحصار، د سولې د بهير د مخالفت، تعصب، قوم پرستۍ او گڼ شمېر نور تورونه لگول شوي دي. خو دغو تبليغاتو چندانې ځای نه دی نيولی. ولسمشر غني په دې ورستيو کې څو ځوانې او نوې ښځې په لوړو پوستونو مقررې کړې. ښکاره ده ولسمشر به په راتلونکو ټاکنيزو سياليو کې له دې گمارنو د امتياز اخېستلو په تمه وي. خو د اتمر ډلې د طرحه شوي پلان له مخې د ولس پام بيخي بل لور ته وگرځاوه، او د غني پلان يې شنډ کړ. منفي تبليغات څه دي او څه ډول په لار اچول کيږي؟ په عمدي ډول د ځانگړي شخص يا کار په اړه د خلکو ذهنيت خرابوالي ته منفي تبليغاتي پروسه ويل کيږي. منفي تبليغات د ټاکلي هدف د شهرت، درناوي او نیک نامي د زيانمولو په موخه له مخالف لوري طرحه کيږي. لکه څنگه چې مختلفې ټولني مختلف ارزښتونه او حساسيتونه لري، نو د منفي تبليغاتو سوژې هم بدلې دي. د بېلگې په توگه په ځينو هيوادونو کې د مذهب پرېښودو او بدلولو اجازه شته خو د ځينو نورو هيوادونو وگړي دا اجازه نه لري. په دې اساس هغه منفي تبليغات بريالي وي چې د ټولني د حساسيتونو په پام کې نيولو سره په لار واچول شي. که په ولسمشريزو کمپاينونو کې د منفي تبليغاتو تاريخ ته وگورو نو؛ په کال ۱۷۹۶ کې د امريکا د ولسمشرۍ ټاکنو نوماند الکساندر 'هملټن' له خوا له يوې غلامې سره د نامشروع اړيکو په لرلو د سيال نوماند توماس 'جېفلسن' له تورنېدو سر د منفي تبليغاتو لړۍ پېل شوېده ده. تر ټولو وروستۍ او مشهوره بېلگه د همدې هيواد د ۲۰۱۶ کال ټاکنو کې د امريکې ولسمشر ډونالډ ټرمپ او هيلري 'کلنټن' کمپاينونه يادولی شو. دواړو ډلو د ټولنيزو رسنيو په مرسته يو بل پسې دومره منفي تبليغات وکړل چې د امريکا په تاريخ کې يې د تر ټولو ناتوانه نوماندانو لقب خپل کړ. ممکن د منفي تبليغاتو تيوري کله کار ورکړي خو ډېر کله يې تر گټو، تاوان ډېر وي. د منفي تبليغاتو اغيزې به څه وي؟ له بده مرغه

د پاڼو شمېره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له رايرلو مخکې په خپر و لولئ

مونږ تل سترگي ترلي او غورونه مو پرانيستي څه چې اورو هماغه منو ، فکر او سوچ پرې نه کوو، دا عادت مونږ ته په ميراث راپاتي په ديني او ناموسي مسايلو احساساتي کيږو، خو په حقيقت کې نه کره ديني معلومات لرو، نه په عيب او ننگ خبر يوو، خو د نورو د دين او ناموس ساتونکي يوو . د احمدزي او ورته نورو کسانو منفي تبليغات به بنيابي سياسي حالت کړکېچن کړي ساده ملت به د ولسمشرۍ مانې نوم اورېدو سره توبي او شکونه کوي، د طالبانو او نورو مخالفو ډلو لپاره به د جنگېدو بڼه پلمه او ثبوت پيدا شي، فدايان به يې نور هم مست او ليونيان شي، د ترهگرو لپاره به په نړۍ کې افغانستان د جهاد ډگر وگرځي . همدارنگه ځيني کورنۍ به د بدنمۍ له ويرې بنځي په کور کينوي. ځيني به په دفترنو او وزارتونو کې له کار کولو وډاري شي . د ولسمشرۍ مانې هر کارکوونکي به د خلکو په سترگو کې بې حرمتي پېغورونه، شکونه او سوالونه ويښي. دا سلسله د اتمر د بې کفائتي او د روايطو په اساس د ټاکل شوي بهرنۍ سلاکارۍ مريم 'وردگ' په تېښته پای ته نه رسيږي، اوس به دوي د قربانۍ او مظلومۍ رول لوبوي او دا تورو به تر نړيوالو پلاټفارمونو ورسوي. د ټاکنيزو سياليو د ويناو ډېره برخه به په همدې راڅرخي. دا هر څه پلان شوي وو، تصادفي او د سمون لپاره نه دي . که احمدزي واقعاً د اصلاح او د خپل ضمير د آرامتيا لپاره دا اقدام کړي وي نو لږې واضيخ خبرې به يې کړې وي . هغه د غازي خېل په څېر وايي: "تاسې کله په دفاع او کورنيو چارو وزات کې په لوړو پوستونو د بنځو گمارل ليدلي؟ او ولسمشرۍ مانې د فحشا د ترويج لپاره کار کوي" ... دا خبره څنگه تفسيروي؟ يعني مانې د بد اخلاقي لپاره کار کوي؟ بد اخلاقي عاموي؟ همدا خبره په دې ډول هم کېده چې: ځيني اشخاص له خپلو رتبو په گټې اخيستنې سره ځيني کسان مقرر کړي يا تر پارلمانته يې رسولي دي . يوازې بنځينه وکيلانې يا چارواکي خو به د روايطو

له طريقه نه وي تللي! نرينه به هم تللي وي نو ولې يوازې بنځي هدف وگرځېدې؟ په عمومي ډول ولې دا موضوع مطرح شوه؟ عاملين ولې ياد او مشخص نه شول؟ کله چې د تلويزون له طريقه تورو نه لگول لکيري نو؛ د تورو نومونه ولې نه اخيستل کيږي؟ ولې د کامري او ماپک په وړاندي اسناد نه وړاندي کوي؟ که په څيرنيز پلاوي باوري دي نو دا رسوايي څه لپاره وه؟ د افغانستان ولسمشرۍ مانې يو تاريخي او لرغونې نوم دی، يو کس يا يوې ډلې پورې اړه نه لري، زموږ د وقار، اعظمت، بريا، قربانۍ، وينو او اوبنکو ژوندی سمبول دی، دا ودانۍ په خپلې پراخه سينه کې ډېر رازونه او کيسې لري. د بد اخلاقي په تورو يې ديوالونه مه لرزوي! د ولس باور له حساسيت پارولو، بهتان او تهمتو نه خپليري، په کار ده چې هره ټاکنيزه ډله په خپلو کمپاينونو کې نوښتونه را ولي، د نورو د تخريب پر ځای د خپلې ډلې د پياوړتيا په فکر اوسي. خپل پلانونه، او د پلانونو د عملي کېدو په لارو- چارو دې غور وکړي، له مشروع لارو دې د ولس باور خپل کړي. د مثبت بدلون په فکر دې و اوسي. په ريښتينولي دې بارومند و اوسي او له صداقت سره دې خپلې چارې سمبال کړي. د نورو په تربورانو او خپلوانو دې ملا نه تړي، هغه چې د خپلو نه شي د پردو به څه شي؟ داسې دسيسې هيڅکله بريالۍ شوي نه دي، تور او سپين له ورايه ښکاري داسې نه شي چې منفي تبليغاتي ډله په خپلو لومو کې راگېره شي.

پای